

152. Van Dale, de letter W (5)

1. Werkt een wibocri als een wicca? Een rabadomant is een pendelaar (wichelroedeloper). De ANWB (een letterwoord) is oorspronkelijk de Algemene Nederlandsche Wielrijdersbond. Een Wieringer aak kan niet in de Wieringer Meer varen. Mediwiet is ook marihuana (weed, wiet). Een wiewouter is niet Wouter Bos, ook niet Yves Leterme, maar een vlinder. Zijn wigw's (hoe spreek je dat uit zonder dat je tong dubbelslaat; zullen we het maar als initiaalwoord doen?) in België zielig? Het woord staat voor weduwe, invalide, gepensioneerde en/of wees. Een wigstaart is een zwarte zee-eend, maar die komt niet uit de Zwarte Zee! Een bijnaam voor een Volendammer is wijdbroek. Wijdlopig (breedsprakig) heet ook wel prolix. De wijdheid van de polders overtrof nog de weidsheid ervan.
2. Een wijepigram staat op een ex voto. In Engeland heb je whigs en tory's. Een gele wiewouw houdt waarschijnlijk niet van wiewauwen. De widoei (meervoud: wiedoelijm) is de gemeenschappelijke schuldbelijdenis tijdens de synagogedienst op Jom Kipoer. De logaritme van 123 heeft als wijzer (wijzergetal) 2 – omdat 123 tussen tien tot de tweede- en tien tot de derdemacht ligt – en als mantisse een decimale breuk met een nul en een komma. Wildplakken en -plassen is verboden. Hebt u nou ook dat Wilhelmusgevoel? Wimpercsmetiek is een onderdeel van de cosmetica, maar zeker niet van de kosmologie. Houd je van gewestelijke krostels (windbollen)? Een windbuil is een pochhans.
3. Bij de negatieve windchillfactor schoot hij met zijn buks dwars door de buxus op de beootjes.
4. Het pi(e)spotjes zijn windes (uit de windefamilie). Een windglijder is een deltavlieger en in de windeplanten zat een windepilstaart (een pilstaartvlinder). Amsterdammers noemen Hagenaars windhappers. Ventôse is de windmaand (tijdens de Franse Republiek).
5. Een windharp (eolusharp) is genoemd naar Aeolus, de windgod. Hij hield een hazewind(hond).
6. Een windmolengevecht refereert aan Don Quichot. Een cowperton [kau-pur] is een windverhitter.
7. Het windzaadkruid heet ook wel aurikel. Winjewanje (Wingiewangie) is een denkbeeldig land (Luilekkerland, Land van Kokanje). Ga je mee statten, winkelskijken? Vergeet de Vlaamse winkelwandelstraat niet!
8. Een winstbewijs is een soort van preferent aandeel, een action de jouissance. De Belgische vzw [vee-zèt-wee] is een vereniging zonder winsttoegmerk, die desalniettemin een verlies-en-winstrekening opmaakt. Het kerstkind was zestien winters oud. Nog geen knoop van mijn gulp, voor de Winterhulp!
9. Is de winter- of jodenkers lekker? Frederik is één winter lang koning, liever Winterkoning, van Bohemen geweest. Ook Thialf had als bijnaam de winterkoning (wintervorst). De winterspelen zijn de Olympische Spelen voor de wintersporten. We kennen de bruingrijze en de bruingerande wintervlinder. Een winti-ensemble bespeelt percussie-instrumenten. Een wiggebint is een hameigebint van een wipbrug. De WIR [wee-ie-èr, wir] is de Nederlandse Wet op de Investeringsrekening, de WIS [wee-ie-ès, wis] is het Vlaamse Werkinformatiesysteem. Versatiel en capricieus zijn synoniemen van wispelturig. Wij speelden graag stuivertje-wisselen, ezeltje-prik (maar deden niet aan ezeltje piepen) en we genoten van het bellenblazen.
10. Staat het zwart-op-wit dat de Amerikaanse president in het Witte Huis woont? De witte paters (gesticht in 1868) en de Witte Zusters zijn alleen werkzaam in Afrika. De Witte Zaterdag, het begin van beloken Pasen, valt negen dagen na Witte Donderdag. Je hebt Delfts wit, Delfts blauw en oud delfts, met blauwe figuren op wit.
11. Zweeds wittebrood is het wittebrood dat in de Hongerwinter van uit Zweden per schip aangevoerd meel werd gebakken. De prins was witgehandschoend. With-it ben je up-to-date, bij de tijd.

12. Denkt hij in zwart-wit? De wkk [wee-kaa-kaa] is de warmtekrachtkoppeling, het WNT [wee-èn-tee] is de Woordenboek der Nederlandsche Taal, W.L. [wee-èl] staat voor westerlengte en het wo [wee-oo] is het wetenschappelijk onderwijs.

13. Een wodanseik is naar Wodan (Wotan, Odin) genoemd. Hij ontstak in woede en schuimbekte er ook van.

14. Een woekerklank is een svarabhaktivocaal (zoals in 'melluk', en 'volluk' in de winkel). De cultivator is een woeleg [uitspraak!]. Ben je bang voor de noordse woelmuis? Een caracal is een woestijn- of steppelynx. De woestijnvos is de izabelkleurige fennek, met name in de Sahara.

15. Bekende woestijnwinden zijn de samoem (samoen), de kamsin en de harmattan. De lycopodium is de wolfsklauw, het dito het poeder ervan. Euforbia heet ook wel wolfsmelk. Wyandottes zijn kippen (van het wyandotterras), west ten zuiden kort je af als W.t.Z. [wee-tee-zet], zymase bevat veel enzymen, zymose is gisting, zygomorf is tweezijdig symmetrisch en de zygenen vormen een grote familie van vlinders, waartoe onder andere de sint-jansvlinder behoort. Ten slotte is zyklon B bekend van nazi's en concentratiekampen.

Rein Leentfaar